

Άπασφαλισμένη Μνήμη

Μέ τήν τελευταία ένότητα ἔργων της ἡ ζωγράφος Νατάσα Μεταξᾶ φαίνεται νά διερευνᾷ τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο αἰσθητηριακά εἰσερχόμενα παρόμοια μέ προγενέστερα πού ἤδη καταναλώθηκαν στό παρελθόν ἀπό ἕναν παρατηρητή, διεγείρουν μνήμες μέ ὄλο τό δικαίωμα πού αὐτές διατηροῦν στήν ἀπόκλιση ἀπό τό πραγματικό καί στήν παραμόρφωση. Ἄν ὅμως ἀντιμετωπίση κανεῖς τά ἔργα της δομικά καί ὄχι θεματικά - ὅπως ἄλλωστε ἀξίζει σέ δουλειά μέ τόσο ἰσχυρό σχέδιο καί ἐπάρκεια τονικῆς ὀργάνωσης – τότε θά παρατηρήση πώς ἡ καλλιτέχνης ἐπιστρατεύει τό ὑφολογικά ἀναγνωρίσιμο ρεπερτόριο τῶν τεχνικῶν της λύσεων, γιά νά ὑπηρετήση δύο σημαντικά αἰσθητικά ζητήματα στά ὁποῖα ἐμμονικά σχεδόν ἐπανέρχεται.

Τοῦτα εἶναι ἀφ' ἑνός ἡ ἀναίρεση τοῦ τελάρου ὡς ὀπτικοῦ χώρου ἀποκλειστικά αὐτοαναφερόμενου. Ἀφ' ἑτέρου τά ρευστά ὄρια τῆς ἀφηγηματικότητας τῆς εἰκόνας ὅποτεδήποτε τοῦτα διαλύονται μέ σουρεαλιστικά κυρίως ἢ καί συμβολοποιητικά εργαλεῖα εἰκονοπλασίας.

Τήν ἀναίρεση τοῦ τελάρου τήν ἐπιτυγχάνει ὄχι μέ χειρονομιακές καταστροφές, οὔτε ἐνθέτοντας μικρότερα τελάρα ἢ ἀντικείμενα. Ἀλλά ἐπιζωγραφίζοντας τελάρα πότε ὡς αὐτοτελεῖ ζωγραφικά περιστατικά καί πότε ὡς ἀνεξάρτητα σχέδια, ἔχουμε δηλαδή πίνακες μέσα καί πάνω σέ πίνακα. Τό ὅτι ζωγραφίζει τούς διαλύτες τῆς συνοχῆς ἑνός ζωγραφισμένου τελάρου ἀποτελεῖ μία ἰσχυρή μεταμοντέρνα λύση γεννημένη ἀπό τις κατακτήσεις τοῦ πύο σκληροπυρηνικοῦ μοντερνισμοῦ.

Τά ὄρια πάλι τῆς ἀφηγηματικότητας τά ὠθεῖ μελετημένα πρὸς τήν ἀστάθεια, ἐπειδή οἱ τονικές λύσεις πού ἐπιλέγει (κυρίως σέ σημεῖα πού ἡ σύνθεση καταδεικνύει τό μεγαλύτερο βάθος) καταλήγουν νά ἀποκόπτουν συγκεκριμένα κομμάτια τῆς εἰκόνας, ὥστε νά μᾶς ἀναγκάζουν νά τά δοῦμε ὡς ἀφηρημένα ἢ τουλάχιστον ἀμφίσημα. Ἐχουμε καί πάλι δηλαδή πίνακα μέσα στόν πίνακα, δίχως αὐτό νά δηλώνεται μέ τήν εὐκρίνεια πού συμβαίνει στήν περίπτωση τῶν

πολλαπλῶν τελάρων, ἀλλά μέ ὑφέρπουσα διαφοροποίηση τῆς υφῆς καί τῶν κορεσμῶν.

Ὡστόσο καί στή μία καί στήν ἄλλη περίπτωση ἡ Μεταξᾶ παραλαμβάνει τά διδάγματα τοῦ μοντερνισμοῦ καί τά ἐξωθεῖ στά ἄκρα καταφεύγοντας στήν κυριολεκτική τους ἐφαρμογή. Μέ αὐτό τόν τρόπο ἀποδεικνύει ὅτι ἡ κυριολεξία μπορεῖ νά ἀναδειχθεῖ σέ ἐξαιρετικά ἰσχυρή μεταφορά, καθώς καί ὅτι οἱ φαινομενικά παραδοσιακές εἰκονοπλαστικές πρακτικές, ἂν χρησιμοποιηθοῦν μέ ἀνορθόδοξη σύνταξη τῆς αναμενόμενης παράθεσής τους, καταφέρνουν νά ἀναδείξουν καινοφανεῖς τρόπους ὀπτικοῦ (ἢ μάλλον ἀντιληπτικοῦ) σχολιασμοῦ τῆς πραγματικότητας.

Τό γεγονός πῶς ἡ ζωγράφος δέν καταφεύγει στίς εὐκολες συνταγές τῆς ἐκπληξης ἢ τῆς πρόκλησης γιά νά διαταράξη τίς τοπολογικές, ἀλλά καί τίς χρονικές ἀλληλουχίες τῶν εικόνων, ἀποτελεῖ ἔνδειξη τῆς ὠριμότητας τοῦ δημιουργοῦ, καθώς ἐξελισσόμενος ἐγκαταλείπει τά ὀπτικά πυροτεχνήματα, ἀκόμα καί ὅταν γνωρίζει νά τά χρησιμοποιεῖ πολύ ἐπιδέξια.

Ρεγγίνα Αργυράκη
Καθηγήτρια Φιλοσοφίας τῆς Τέχνης, Σχολή Καλῶν Τεχνῶν, Ἄριστοτέλειο
Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Δεκέμβριος 2015